

Державний торговельно-економічний університет
Кафедра публічного управління та адміністрування

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

на тему:

РЕАЛІЗАЦІЯ ДЕРЖАВНОЇ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ

Студента 2 курсу, 15 групи,
спеціальності 281 «Публічне
управління та адміністрування»
освітньої програми «Публічне
управління та адміністрування»

(підпис студента)

Куропятник
Анни
Ігорівни

Науковий керівник
к.держ.упр.

(підпис керівника)

Мірко
Наталія
Вікторівна

Гарант освітньої програми
к.держ.упр.

(підпис гаранта)

Мірко
Наталія
Вікторівна

Київ 2024

АНОТАЦІЯ

Куропятник А.І. Реалізація державної молодіжної політики

Кваліфікаційна робота на здобуття ступеня магістра за спеціальністю 281 «Публічне управління та адміністрування» освітньою програмою «Публічне управління та адміністрування». Державний торговельно-економічний університет, 2024.

У кваліфікаційній роботі досліджено теоретико-методологічні засади дослідження проблем молоді, здійснено оцінку реалізації молодіжної політики в Україні, під час воєнного стану(на прикладі громадської організації «ЗеМолодіжка»), проаналізовано європейський досвід формування та реалізації молодіжної політики та запропоновані напрямки вдосконалення молодіжної політики України з урахуванням досвіду європейських країн.

Ключові слова: молодь, молодіжна політика, інфраструктура, молодіжний фонд, участь

SUMMARY

Kuropyatnik A.I. Implementation of state youth policy

Qualification work for obtaining a master's degree in specialty 281 "Public management and administration" educational program "Public management and administration". State University of Trade and Economics, 2024.

In the qualification work, the theoretical and methodological foundations of the study of youth problems were investigated, an assessment of the implementation of youth policy in Ukraine was carried out during martial law (on the example of the public organization "ZeMolodizhka"), the European experience in the formation and implementation of youth policy was analyzed, directions for improving the youth policy of Ukraine were proposed, taking into account experience of European countries.

Key words: youth, youth policy, infrastructure, youth fund, participation

досвіду європейських країн
НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ
ДОДАТКИ

5. Календарний план виконання роботи (проекту)

№ пор.	Назва етапів кваліфікаційної роботи (проекту)	Строк виконання етапів роботи	
		за планом	фактично
1	Визначення напрямку дослідження та затвердження теми КР	до 29.12.2023	до 29.12.2023
2	Затвердження плану КР науковим керівником	до 15.01.2024	до 09.02.2024
3	Подання науковому керівнику наукової статті	до 25.03.2024	до 01.04.2024
4	Подання науковому керівнику на рецензування 1-го розділу КР	до 10.06.2024	до 10.06.2024
5	Подання науковому керівнику на рецензування 2-го розділу КР	до 09.09.2024	до 09.09.2024
6	Подання науковому керівнику готової КР	до 14.10.2024	До 21.10.2024
7	Зовнішнє рецензування кваліфікаційної роботи	до 28.10.2024	до 28.10.2024
8	Попередній захист КР	04.11-11.11.2024	04.11-11.11.2024
9	Реєстрація КР на кафедрі	До 16.11.2024	До 16.11.2024
10	Вирішення питання про допуск КР до захисту	до 16.11.2024	16.11.2024

6. Дата видачі завдання «10» січня 2024 р.

7. Науковий керівник кваліфікаційної роботи

(прізвище, ініціали, підпис)

8. Гарант освітньої програми Мірко Н.В.

9. Завдання прийняв до виконання студент Куропятник А.І.

10. Відгук наукового керівника кваліфікаційної роботи :

Кваліфікаційна робота написана на актуальну тему, так, як сьогодні молодь відіграє важливу роль в українському суспільстві та є невід'ємною частиною суспільної системи, що сприяє ефективному розвитку нації. У нашій країні молодь становить майже чверть населення – це суттєва частина виборчого корпусу, тобто значна частина трудового потенціалу країни.

У кваліфікаційній роботі узагальнено теоретико-методологічні засади дослідження проблем молоді, здійснено оцінку реалізації молодіжної політики в Україні, під час воєнного стану (на прикладі громадської організації «ЗеМолодіжка»), проаналізовано європейський досвід формування та реалізації молодіжної політики та запропоновані напрямки вдосконалення молодіжної політики України з урахуванням досвіду

європейських країн.

У процесі дослідження студентка продемонструвала достатній рівень володіння методологією наукових досліджень, вміння використовувати сучасні методи оброблення інформації.

Робота відповідає затвердженій темі, виконана відповідно до завдання, мету дослідження досягнуто. Випускна кваліфікаційна робота виконана у повному обсязі, відповідає встановленим вимогам та рекомендується до захисту, а її автор Куропятник А.І. на отримання освітнього ступеня магістра зі спеціальності 281 «Публічне управління та адміністрування».

Науковий керівник кваліфікаційної роботи _____
(підпис, дата)

Відмітка про попередній захист Мірко Наталія Вікторівна _____
(підпис, дата)

11. Висновок про кваліфікаційну роботу : Кваліфікаційна робота студента Куропятник Анни Ігорівни може бути допущена до захисту екзаменаційній комісії

Гарант освітньої програми: Мірко Н.В.

(підпис)

Завідувач кафедри: Залізнюк В.П.

(підпис)

«16» листопада 202

ЗМІСТ

ВСТУП.....	3
РОЗДІЛ 1. СУЧАСНИЙ СТАН МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ У ВОЄННИЙ ЧАС....	5
1.1 Теоретико-методологічні засади дослідження проблем молоді.....	5
1.2 Оцінка реалізації молодіжної політики в Україні, під час воєнного стану	11
РОЗДІЛ 2. ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ВЕКТОР РОЗВИТКУ РЕАЛІЗАЦІЇ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ.....	17
2.1. Європейський досвід формування та реалізації молодіжної політики	17
2.2 Державна молодіжна політика України в умовах європейської інтеграції	25
РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ	31
ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ.....	42
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	45
ДОДАТКИ.....	50

ВСТУП

Проблема формування молодіжної політики є дуже важливою для всіх сучасних держав, бо молодь є такою групою суспільства, яка залучена до всіх без винятку соціальних процесів. У нашій країні молодь становить майже чверть населення – це суттєва частина виборчого корпусу, тобто значна частина трудового потенціалу країни. Сьогодні молодь відіграє важливу роль в українському суспільстві та є невід’ємною частиною суспільної системи, що сприяє ефективному розвитку нації. Особливо це помітно на тлі російської агресії проти України. Сучасна молодь активно захищає її на фронті, працює в тилу, в інформаційній, гуманітарній, волонтерській сферах, адже під час будь-яких перетворень саме молодь є центром нових знань, ідей, можливостей, головним замовником гідного майбутнього та основний стратегічний ресурс держави і суспільства. Водночас, реагуючи на виклики сучасності, молоді люди зуміли перепрофілювати свою діяльність і стали корисними в нових напрямках, необхідних для перемоги України над ворогом, особливо у питаннях національної безпеки та волонтерському русі. Особливе занепокоєння викликає той факт, що більшість виїхали з України – це молоді, працездатні люди, які є опорою економіки будь-якої країни, тому так важливо реалізовувати правильну молодіжну політику в умовах міграції та безпекові виклики повернення вимушено переміщених осіб додому у повоєнний період. Молодь України вже зараз показують свою рішучість на шляху до європейської інтеграції. Ми вже зробили багато аби наблизитись до вступу, а з новими вмотивованими та палаючими до роботи кадрами Україна побудуємо ще більшу команду фахівців в євроінтеграційному процесі.

Метою дослідження є узагальнення теоретичних засад та інноваційних підходів до організації публічного діалогу та комунікації між органами державної влади та молодіжними об’єднаннями на прикладі ЗеМолодіжки.

Задля досягнення поставленої мети необхідно вирішити наступні завдання:

- дослідити та узагальнити основні засади молодіжної політики;
- виявити проблеми реалізації молодіжної політики в Україні в наш час;
- проаналізувати досвід країн світу з провадження та розвитку молодіжної політики;

- визначити напрями вдосконалення реалізації молодіжної політики шляхом імплементації зарубіжного досвіду.

Об'єктом дослідження є процес реалізації молодіжної політики на всеукраїнському рівні

Предметом дослідження є теоретико-методологічні засади та інструментарій розвитку молодіжної політики в Україні.

Інформаційною базою дослідження слугувала наукова література з обраної теми дослідження, аналітична доповідь та дані Міністерства молоді та спорту України, міжнародні статистичні бази даних, наукові праці зарубіжних і українських учених, підручники і навчальні посібники, які в системному порядку викладають основні проблемні та актуальні питання з теми «реалізація державної», матеріали періодичних видань, власні розрахунки, експертні оцінки та ін.

Методологія дослідження. Під час написання наукової роботи були застосовані загальнонаукові та спеціальні методи: метод абстрагування та прогностичний метод – для аналітичного збору теоретичного матеріалу щодо актуальних проблем молодіжної політики в Україні, метод системного аналізу – для проведення SWOT-аналізу вищої освіти в Україні, метод моделювання плану дій – для оцінювання зарубіжного досвіду та посилення молодіжної політики на державному рівні.

Апробація результатів дослідження. За результатами дослідження підготовлено статтю на тему «Реалізація державної молодіжної політики», яку опубліковано у Збірнику наукових статей магістрів ДТЕУ: Куропятник А. Реалізація державної молодіжної політики // Публічне управління та адміністрування в умовах суспільних трансформацій [Електронний ресурс] : зб. наук. ст. студентів ден. та заоч. форм навч. / відп. ред. Н. Л. Новікова. – Київ : Держ. торг.-екон. ун-т, 2024. – 379 с. С. 290-296.

Структура роботи: випускна кваліфікаційна робота складається зі вступу, трьох розділів, висновків і пропозицій, списку використаних джерел та додатків. Основний текст роботи становить 41 сторінок. Список використаних джерел містить 42 найменування, викладених на 4 сторінках.

РОЗДІЛ 1.

СУЧАСНИЙ СТАН МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ У ВОЄННИЙ ЧАС

1.1 Теоретико-методологічні засади дослідження проблем молоді

Зараз цінності молоді її погляди (моральний образ надають дедалі помітніший вплив на суспільство на його духовний стан на політичні та економічні процеси).

Сучасне суспільство прагне розвитку та процвітання, і одним із ключових факторів, що визначають майбутнє нації, є молодь та її підтримка. Не можна не відзначити важливість уваги, яку держава в наш час уділяє молоді. Молоді люди – це майбутнє нації, і тому розробили спеціальні програми та заходи підтримки, спрямовані на розвиток та виявлення талановитих молодих людей. Інвестування у молодь та її розвиток справді є інвестицією у майбутнє нашої країни.

Сьогодні ми маємо можливість здобути якісну освіту, професійну підготовку та доступ до сучасних технологій. Це створює сприятливі умови для зростання та розвитку молодих людей, а також підвищує їхню конкурентоспроможність на ринку праці. Крім того, створення спеціальних програм та фондів з підтримки молоді допомагає знизити соціальну нерівність та покращити життєві умови молодих людей, що сприяє формуванню здорового та сталого суспільства в цілому.

Молодіжна політика, як особлива сфера політики спрямована на покращення умов життя та можливостей молоді, а також на підтримку її рівних можливостей для участі в економічному, соціальному та політичному житті. Проте молодь можна розглядати й описувати різними способами, що призводить до різноманітних стратегій молодіжної політики, які можуть бути різними в різних національних і регіональних контекстах.

На сучасному етапі свого розвитку молодіжна політика в Україні має такі пріоритетні напрями: зайнятість молоді, здоровий спосіб життя, патріотичне виховання та залученість молоді до молодіжної політики і молодіжної роботи (рис. 1.1).

Рис. 1.1. Пріоритетні напрями розвитку молодіжної політики в Україні

Джерело: узагальнено автором

1. Досягнення ефективної зайнятості молоді передбачає реалізацію програм зайнятості молоді та моніторинг їх ефективності, посилення ролі центрів зайнятості у проведенні ефективної профорієнтації. Важливо всебічно підтримувати підприємницьку ініціативу молоді та продовжувати вчитися впродовж життя. На 2021 рік 40% від усієї кількості безробітних є представниками молоді, тож це є проблемою, яка повинна вирішуватись та є однією з необхідних умов економічного розвитку країни. [1].

2. Для забезпечення здорового способу життя молоді проводиться його популяризація, шляхом запровадження стандартів якості охорони здоров'я, розвитку партисипативних підходів до формування навичок та посилення програм освіти щодо статевого і репродуктивного здоров'я [2]. Одним із комплексних заходів з формування здорового способу життя серед дітей і молоді в Україні став Всеукраїнський фестиваль-конкурс «Молодь обирає здоров'я», який щорічно до війни росії проти України об'єднував понад 100 тис. молодих учасників з усіх регіонів.

3. Найактивніша участь молоді у процесах формування молодіжної політики – це процес, орієнтований на дії, який залучає молодих людей до інституцій, ініціатив та рішень і дає їм контроль над ресурсами, які впливають на їх життя.

Участь молоді «включає зусилля молодих людей організовуватися навколо питань, які вони вибирають, а дорослих – залучати молодь до громадських центрів, де реалізується партнерство між поколіннями». Цей інструментарій зосереджений на участі в процесах формування політики через молодіжні асоціації (часто називають «неформальною участю»), які відрізняються від традиційних шляхів громадянської участі. Юридично участь молоді часто описується як «група» прав (UN Children's фонд, 2003) [3]. Конвенція ООН про права дитини називає участю:

- 1) право молодих людей вільно висловлювати свої погляди (ст. 12);
- 2) свободу шукати, отримувати та поширювати інформацію (ст. 13);
- 3) свобода думки, совісті та релігії (ст. 14);
- 4) свобода асоціацій і мирних зібрань (ст. 15).

4. Міністерство молоді та спорту завжди надавало великого значення патріотичному вихованню. Започатковуються щорічні національні проекти, до яких залучається велика частка дітей та молоді, таких як Джура, прикордонники, десантники. У 2021 році уряд прийняв першу загальнодержавну цільову соціальну програму виховання національного патріотизму на період до 2025 року. Це перша в Україні програма за роки незалежності, в якій основний акцент робиться на вдосконаленні та розвитку всебічного національного патріотизму.

Згідно з законом України від 27.04.2021 № 1414-IX «Про основні засади молодіжної політики» молодіжна політика - напрям державної політики, спрямований на створення соціально-економічних, політичних, організаційних, правових умов і гарантій для соціалізації та інтеграції дітей та молоді в суспільні процеси, що здійснюються в інтересах дітей та молоді та за їх участю. Молоддю вважається люди від 14 до 34 років, які є громадянами України або іноземцями, що на законних умовах перебувають в Україні [4].

За даними інституту молоді на початок 2022 року в Україні налічувалось 9 969 315 молодих людей у віковій категорії від 14 до 34 років, це майже 24, 3% від загальної кількості населення України. Кількість молоді зменшилась на 293, 6 тис.осіб, в порівнянні з 2021 роком, в таблиці 1.1 проаналізовано кількість молоді у 2022 році

Таблиця 1.1

Чисельність молоді з розподілом за віком, 2022 р.

Вікова категорія	Відсоток	Тис. осіб
14-19 років	24,3%	2420,9
20-24 роки	19,2%	1912,3
25-29 років	24,5%	2443,9
30-34 роки	32,0%	3192,2

Джерело: узагальнено автором [5].

Вже як 3 роки був прийнятий та підписаний Президентом України Володимиром Зеленським Закон України «Про основні засади молодіжної політики», цей закон посприяв великим змінам у молодіжній політиці. Зараз під час війни розвиток цієї сфери не зупинився, а навпаки йде уперед. За роки створення цього закону відбулось дуже багато змін, які допомагають у розвитку молоді, та реалізації їхніх потенціалів. У цьому законі є три основних кити- це участь, молодіжна інфраструктура та фінансування

1. Участь, - це створення національної ради при Кабінеті Міністрів України, яка буде складатись з 50% молодих людей, органів студентського самоврядування, молодіжні ради, молодіжні працівники, молодіжні громадські організації, та половина міністрів, вони будуть збиратись раз на пів року за для того, щоб синхронізуватися та розуміти чого конкретно не вистачає молодим людям, також для молоді це в якомусь сенсі майданчик для комунікації молоді з топ-посадовцями [6]. На локальному рівні зараз дуже багато створюють молодіжних рад при місцевих органах влади. Не багато молоді знає про створенні молодіжні ради с своїх містах чи ТГ, нещодавно було проведено дослідження U-Report разом з “Українською асоціацією молодіжних рад” в якому опитали молодих людей чи знають вони взагалі про існування молодіжних рад, за результатами опитування дізналися, що майже 44, 4 % взагалі й гадки не мають, що таке молодіжна рада, 31, 4% розуміють що це таке, а 24,1 % чули про ради, але не мають точного розуміння [7] . Тобто обізнаність з цієї теми в Україні дуже мала, потрібно більше висвітлювати інформацію та розповідати молоді про це.

2. Молодіжна інфраструктура є не менш важливим, ніж координація молодіжної роботи, там є активне залучення молоді до життя громад. Щоб реалізувати молодіжну політику, створюються молодіжні центри або простори, які надають молоді послуги, що забезпечують можливості розвитку та проведення вільного часу. В Законі України заклали трьох-рівневу систему молодіжних центрів:

1. Всеукраїнський молодіжний центр - формує правила, як мають працювати молодіжні центри, молодіжні працівники.

2. Обласні молодіжні центр - це обмін досвідом, успішними кейсами між областями, за для більшого розвитку та розуміння потреб молоді в різних областях.

3. Молодіжний центр андеграунд - це безпосередньо центр на рівні громади, міста де працюють з молоддю та відповідають на їхні запити.

На серпень 2022 року за дослідженням команди проекту Ради Європи у співпраці з Міністерством молоді та спорту було проведене дослідження де прийняли участь керівники/керівниці молодіжних центрів, стало відомо, що загальна кількість МЦ в Україні-387 [8, с. 7]. На прикладі Німеччини можемо сказати, що кількість молодіжних центрів по всій Україні являється дуже малою, в Берліні кількість МЦ досягає більше 400 [9]. Про молодіжні центри знає дуже мала кількість людей, хоча вони й існують. У зв'язку з початком війни в Україні, молодіжні центри та молодіжні простори змінили свої напрямки діяльності та адаптували свої послуги, щоб допомогти цивільному населенню, зокрема молоді. Серед наданих послуг були гуманітарна допомога, психологічна та юридична підтримка, організація та підтримка шелтерів, а також робота з дітьми. У стані війни українці, зокрема молодь, стали активно допомагати країні волонтерською діяльністю. Близько 80% респондентів беруть участь у захисті країни, з яких 45% допомагають фінансово. Також багато молодих людей займаються волонтерством та допомогою людям та військовим приблизно 35% , 18% беруть безпосередню участь у інформаційному спротиві, також ж люди які працюють у критичній інфраструктурі це 13%, а інша частина являються військовими. Ці дані були отримані в результаті опитування, проведеного

Соціологічною групою «Рейтинг» у квітні 2022 року [10].

3. Створення українського молодіжного фонду, який буде підтримувати проекти молоді. Тобто для молоді будуть надаватися гранти на реалізацію проектів. З'являться інституційні гранти на підтримку для створення своїх відділів у ТГ, так як державі вигідно підтримувати розвиток конкретних організацій, котрі будуть залучати більше молодих людей, ніж проводити одноразовий проект.

Під час воєнного стану головними пріоритетами щодо фінансової підтримки та надання грантів є проекти з відновлення України, які передбачають наявність не менше 70% молодих людей. Також важливим напрямком є підвищення економічної спроможності молоді, підтримка яких надаватиметься підприємцям віком до 35 років, у яких є не менше 30% молодих працівників. Крім цього, будуть підтримуватися проекти з покращення освіти, для чого надаватимуться фінансові допомоги освітнім центрам, освітнім закладам та комунальним установам, що працюють з молоддю. Український молодіжний фонд буде фінансуватися з державного бюджету, а також з міжнародних проектів та дозволених законодавством коштів, у своєму інтерв'ю сказала народна депутатка Ірина Борзова, яка має безпосередньо прямий зв'язок зі створенням та організацією фонду [11].

Підсумовуючи вище сказане, можемо зробити висновок, що з 2021 року, в Україні почалися тотальні зміни, та країна робить все за для молоді. Розвиваються усі три головних пункти закону, який було прийнято у 2021 році, такі пункти як: участь, молодіжна інфраструктура та фінансування. Також на сучасному етапі свого розвитку молодіжна політика в Україні має такі пріоритетні напрями: зайнятість молоді, здоровий спосіб життя, патріотичне виховання та залученість молоді до молодіжної політики і молодіжної роботи, які розвиваються, але маленькими кроками.

1.2 Оцінка реалізації молодіжної політики в Україні, під час воєнного стану

Уже сьогодні молоді люди творять історію нашої країни, захищають, проводять волонтерську діяльність, лікують. Вони щодня змінюють країну на краще, кожен на своєму місці. Саме тому неймовірно важливо підтримувати молодь та сприяти її розвитку, зокрема професійному, саме це являється одним з компонентів розвитку молодіжної політики в Україні. І саме з цією метою за ініціативи депутата КМР від «Слуги Народу» та лідера ЗеМолодіжки Георгія Зантарая діє програма стажування «Молодь у Міській політиці». Її учасники мають змогу пройти стажування в депутатів міської ради та познайомитись із роботою міського самоврядування зсередини. У межах програми молоді люди мали чудову нагоду відвідати Київську міську раду, зокрема засідання постійної комісії КМР з питань бюджету, соціально-економічного розвитку та інвестиційної діяльності. Програма дає змогу молодим людям здобути досвід у сфері міської політики, зрозуміти, як функціонує місцева влада, й отримати змогу зробити внесок у розвиток міста [12, с.7]. За програмою було зареєстровано 8000 людей, з них було вибрано 120, які пройшли успішно співбесіди, 236 людей були вибрані на кадровий резерв, 42 пройшли стажування у КМР та міських депутатів та що є дуже успішним, що вже 5 працевлаштованих осіб, які наразі працюють або помічником депутата, або в інших сферах. Більшість молодих людей, що приймали участь в цій програмі стажування стали прихильниками ЗеМолодіжки, це майже 91% від усієї кількості.

У 2021 році народним депутатом України Олександром Санченко було ініційовано молодіжне крило від партії Слуга Народу - ЗеМолодіжка, яка займається розвитком молодіжної політики в Україні, реалізацією освітніх, культурних, екологічних та спортивних ініціатив. Крило об'єднує прихильників навколо соціальної та громадської діяльності. За два з половиною роки діяльності ЗеМолодіжка має 26 команд у регіонах, 560 лідерів у територіальних громадах та 5 тисяч прихильників. У столиці цей молодіжний рух очолює депутат Київської міської ради Георгій Зантарая. За 2024 рік команда Києва провела вже понад 50 заходів для молоді, постійно долучається до різних ініціатив та має більш ніж

вісімсот прихильників з усього міста. Нещодавно серед прихильників крила було проведено опитування на тему «молодіжна політика», де вони оцінювали вплив ЗеМолодіжки на молодіжну політику, та загальну ситуацію в країні у цій сфері, в дослідженні прийняло участь 40 респондентів. Молодіжний рух дійсно займається розвитком політики у сфері молоді, це ми можемо бачити нижче на графіку.

Рис.1.2. Чи впливає ЗеМолодіжка на розвиток молодіжної політики?

Джерело: узагальнено автором [13].

За даними графіку, що наведенний вище, можемо сказати, що більшість прихильників, тобто майже 65% вважають, що ЗеМолодіжка дійсно впливає та на молодіжну політику, 33% опитуваних вважають, що частково. ЗеМолодіжка впливає на молодіжну політику в Україні в декількох напрямках:

1. Пропаганда молодіжної політики. Поперше вони проводить різноманітні заходи для молоді, спрямовані на популяризацію молодіжної політики. Це може бути проведення молодіжних форумів, фестивалів, конференцій, а також інформаційні кампанії, для розвитку молоді.
2. Формування молодіжної громадської думки. ЗеМолодіжка проводить дослідження та опитування молоді, які допомагають формувати молодіжну громадську думку, ця інформація може використовуватися для розробки та впровадження молодіжної політики.

3. Залучення молоді до участі в молодіжній політиці, тобто проведення освітніх заходів для молоді, стажувань, які спрямовані на підвищення її політичної грамотності, це допомагає молоді бути більш активною та залученою до громадського життя та життя громади.

Також ЗеМолодіжка активно займається процесом Євроінтеграції, та робить маленькі кроки до розвитку молодіжної політики та наближення її до Європейської стратегії. Нещодавно на початку жовтня у Польщі у місті Краков була проведена конференція, організована Данською молодіжною організацією *Konservativ Ungdom*, де було запрошено молодіжне крило від Партії Слуга Народу, різні молодіжні організації з України, та обидві країни обмінювались досвідом на протязі 2 днів. Під час цієї конференції вирішили провести конкурс, та українська молодь, яка знаходилась там повинна була придумати проект, який буде профінансований та реалізований для покращення молодіжної політики, та розвитку цієї сфери Данією. Було запропоновано проект командою ЗеМолодіжки, який сподобався Данії, і вони погодились його профінансувати. Це яскравий приклад того, що молодіжні крила в Україні співпрацюють з Європою та різними молодіжками, та роблять все для розвитку молодіжної політики в Україні.

Нещодавно у серпні місяці було проведено засідання Керівного комітету з питань реалізації Рамкової програми співробітництва у сфері молодіжної політики між Міністерством молоді та спорту України та Радою Європи у місті Будапешт в Європейському молодіжному центрі. На цьому засіданні розглянуто різні ініціативи Департаменту молоді Ради Європи для впровадження їх в Україні, та поспілкувались про Європейський молодіжний фонд (EYF), який надає фінансову та освітню підтримку європейській молодіжній діяльності, тобто надає гранти на розвиток різних ініціатив [14].

Станом на 20 серпня 2024 року було надано 21 проект на загальну суму 307 890 євро. Дванадцять із них були запропоновані молодіжними організаціями з України. Один – міжнародна діяльність, 20 – пілотні. Одним цікавим проектом, якому надали грант є AWARE Молодь: Асоціація молодих українських внутрішньо переміщених осіб. Цей проект стосується ситуації молодих внутрішньо

переміщених осіб (ВПО) в Україні та включає серію спільних ініціатив, які прокладуть шлях до створення асоціації молодих ВПО в Україні, а також серію подкастів для підвищення міжнародної видимості ситуація. Метою проекту є розвиток потенціалу переміщених організацій та об'єднання їх для спільних адвокаційних кампаній. Перелічені заходи включають круглі столи з ВПО з найбільш постраждалих регіонів (щоб зрозуміти їхні потреби), зустрічі із зацікавленими сторонами, підсумкову конференцію в Києві, а також подкасти з молодими ВПО для підвищення обізнаності міжнародної спільноти про їхню ситуацію. Цей проект був профінансований Українським центром міжнародних відносин та надано грант на 14 600 євро[15]. Це є дієвим доказом, що один з пунктів у законі «Про основні засади молодіжної політики» такий як фінансування молоді дійсно реалізується.

Одним з цікавих проектів, що зараз розвивається в Україні вважають проект Ради Європи «Молодь за демократію в Україні: Фаза III , започаткований у 2020 році та наразі проходить третю фазу. Проект, який посилює роботу з молоддю та підтримує реформу молодіжної політики на місцевому рівні відповідно до стандартів та підходів Ради Європи.

Співпраця між Радою Європи та органом державної влади, відповідальним за реалізацію молодіжної політики в Україні, розпочалася наприкінці 1990-х років. Пік співробітництва досяг у жовтні 2008 року, коли Рада Європи за підтримки Міністерства України у справах сім'ї, молоді та спорту провела 8-му Конференцію європейських міністрів у справах молоді у Києві. Після цього рамкові програми співробітництва звершуються на постійній основі, їх виконання здійснюється через річні плани заходів.

Цей проект складається з трьох основних компонентів, які впроваджуються паралельно та мають такі заходи :

- Молодіжна політика, заснована на підходах участі;
- Визнання праці молоді воєнного часу;
- Підтримка платформи молодіжних центрів та молодіжних організацій як для громадянської активності так і для демократичної участі.

Основним компонентом є також діяльність молодіжних центрів, різних форм власності: місцевого, обласного, національного рівня, та розвиток можливостей молодіжних працівників, та їх працевлаштування.

Молодіжний працівник – це особа, яка здійснює молодіжну роботу, пройшла спеціалізовану підготовку в порядку, визначеному центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування і реалізує молодіжну політику, та отримала свідоцтво встановленого зразка [4].

За проектом «Молодь за демократію в Україні: Фаза III» 20 вересня 2023 року Міністерство молоді та спорту України у співпраці з Всеукраїнським молодіжним центром та проектом USAID DOBRE, які організували круглий стіл на тему «Професіоналізація роботи з молоддю та система професійного навчання молодіжних працівників». Під час заходу були представлені пропозиції та рекомендації щодо актуальних практик запровадження нових освітніх професій у роботі з молоддю, моделей професійної підготовки молодих працівників та впровадження відповідних освітніх програм, спрямованих на набуття професійно-специфічних компетенцій, визначених професійними стандартами» Молодіжні спеціалісти (молодіжні працівники) [16]. У зустрічі взяли участь представники закладів вищої освіти, центральні органи виконавчої влади, міжнародні партнери, організації громадянського суспільства та професійні асоціації, а з жовтня 2023 року почалась активна робота з навчання молодіжних працівників, вже проведено більше 100 тренінгів у різних областях та громадах . Одним із найважливіших способів, якими молодіжні працівники допомагають реалізації молодіжної політики, є виявлення та задоволення потреб молоді. Молодіжні працівники працюють з молоддю, щоб зрозуміти їхні потреби та інтереси. Ця інформація використовується для розробки та реалізації молодіжних програм та заходів, які відповідають потребам молоді.

Наприклад, молодіжний працівник може провести дослідження, щоб дізнатися, які види діяльності та послуги цікавлять молодь у його/її громаді. Ця інформація може бути використана для створення молодіжних центрів, програм навчання та розвитку, а також інших заходів, які відповідають потребам молоді. Є

ряд даних, які підтверджують те, що молодіжні працівники відіграють важливу роль у підтримці молодіжної участі. Дослідження, проведене Організацією Об'єднаних Націй з питань освіти, науки і культури (ЮНЕСКО), показало, що молодіжні працівники допомагають молоді: розвивати свої лідерські навички, навчатись демократичним цінностям, навчатись налагоджувати стосунки з іншими.

Отже підводячи підсумок вище сказаного можемо дійсно сказати, що молодіжна політика в Україні починаючи з 2021 року, після прийняття закону «Про основні засади молодіжної політики» розвивається та не стоїть на місці. На прикладі ЗеМолодіжки можна сказати, що молодіжні крила сприяють розвитку молодіжної політики за допомогою алучення молоді до суспільного життя, проведення заходів, спрямованих на залучення молоді до суспільного життя, такі як молодіжні форуми, конференції, тренінги та інше. Також надається дуже багато грантів для розвитку потенціалу та проектів молоді, одним з яких є Європейський молодіжний фонд (EYF), який надає фінансову та освітню підтримку європейській молодіжній діяльності. Однією з ланок, якій приділили увагу є Молодіжний працівник, він виступає як голос молоді перед урядом, громадськими організаціями та іншими зацікавленими сторонами. Він збирає та представляє думки, проблеми, потреби та перспективи молоді, щоб забезпечити їх врахування у процесі прийняття рішень та формуванні політики. Молодіжний працівник сприяє розвитку та підтримці молодіжних ініціатив, проектів та програм. Він надає направлення, консультації та підтримку молодим людям у їхньому особистому розвитку, навчанні, здобутті навичок та виконанні професійних цілей.

РОЗДІЛ 2. ЄВРОПЕЙСЬКИЙ ВЕКТОР РОЗВИТКУ РЕАЛІЗАЦІЇ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ

2.1. Європейський досвід формування та реалізації молодіжної політики

На молодіжний сектор нашої країни та на різноманітні напрями публічної політики впливає процес європейської інтеграції України, який спрямований на набуття членства в Європейському Союзі. У Європі ЄС та Раді Європи приділяють особливу увагу молодіжній політиці. Однією з основних завдань цих організацій є активне залучення молодого покоління до державного управління та місцевого самоврядування. Основна мета європейської молодіжної політики – дати можливість молодим громадянам здійснити перехід до дорослого життя і розвинути почуття самостійності та відповідальності за себе та інших. Основними пріоритетами європейської молодіжної політики є підтримка ініціатив молодих людей, створення можливостей для їх розвитку та формування ресурсної бази для використання цих можливостей. Характерною рисою європейської молодіжної політики є те, що кожна країна самостійно визначає цілі, завдання та зміст своєї національної політики щодо молоді. Досвід країн Європи та стратегічні напрями молодіжної політики ЄС, можуть бути прикладом для нашої країни. За класифікацією А. Круглашова та Н. Сабадаш, країн Європи, що розвиваються, згідно з особливостями молодіжного законодавства можна поділити на три категорії [17] :

1. З розвинутим молодіжним сектором: така молодіжна політика концентрується в чітко визначених, домінуючих молодіжних секторах (Австрія, Люксембург, Ліхтенштейн, Іспанія, Греція, Португалія);

2. З обмеженим молодіжним сектором: молодіжна політика частково здійснюється спеціалізованими молодіжними та традиційними секторами управління – такими як освіта, працевлаштування, охорона здоров'я та ін. (Нідерланди, Франція, Бельгія, Ірландія, Фінляндія, Швеція, Норвегія);

3. Без спеціального молодіжного сектора, де молодіжна політика

розподіляється поміж традиційними секторами та не має явно вираженого центру прийняття рішень (Великобританія, Ісландія, Італія, Данія, Польща).

Отже давайте на прикладах дізнаємось про молодіжну політику в інших країнах. На таблиці 2.3, що нижче наведені вікові межі в країнах світу.

Таблиця 2. 3

Вікові межі молоді в країнах світу

№	Країни	Вікові межі
1	Польща	15-29
2	Німеччина	14-27
3	Естонія	17-26
4	Україна	14-34
5	Італія	14-28
6	Швеція	14-24

Джерело: узагальнено автором [18].

З наданої інформації вище зрозуміло, що Україна має найвищу верхню вікову межу для молодих людей серед згаданих вище країн. Домінуючий вік молоді в Європі – 15-29 років. Для забезпечення статистичної порівнянності під час аналізу становища молоді та формулювання рекомендацій щодо глобальної молодіжної політики Статистична класифікація ООН запровадила категорію «молодь», яка визначається як особи віком від 15 до 24 років (включно).

Досвід молодіжної політики Естонії може бути цікавим для України, оскільки естонці одні з перших зробили прорив у цій сфері аж у 1990-х роках, Литва – у 2000-х, а Україна – лише зараз. Одночасно всі три країни входили до складу Союзу Радянських Соціалістичних Республік.

Молодіжна політика в Естонії регулюється Законом про молодіжну роботу, який вступив у дію у 1999 р. Концепція молодіжної роботи була прийнята в 2001. Установою, яка є відповідальною за молодіжну політику, є Міністерство освіти та науки, зокрема Департамент політики у справах молоді та талантів.

Як і українці, естонці починали свою молодіжну політику з підтримки та розвитку молодіжних організацій. По суті, це єдиний доступний і зрозумілий напрямок. Сьогодні уряд Естонії підтримує національні молодіжні організації

двома способами: через тендери (до 15% коштів може бути використано на проекти для адміністративних витрат) і через стратегічне партнерство (пряме фінансування інституційної діяльності). Наразі жоден із цих методів в Україні не реалізований. Національні молодіжні організації (їх в Естонії близько 15) щорічно отримують допомогу на розвиток від державних установ у розмірі від 20 тис. до 40 тис. євро. Загальний бюджет цієї статті становить орієнтовно 500 тисяч євро, тобто в гривневому еквіваленті більше 15 мільйонів євро [19].

Найкращим прикладом в Естонії є участь молоді та громадянська активність. Участь молоді розвивається через молодіжні асоціації, групи участі, студентські ради та інші формати участі. Молодіжні ради дозволяють молодим людям брати участь у процесі прийняття рішень та захищати свої інтереси у сферах, які їх стосуються, як на місцевому, так і на національному рівні. У 2019 році у 72 органах місцевого самоврядування працювали групи активної участі молоді (молодіжна рада чи ініціативна група). Молодіжна асоціація – це неприбуткова організація, членами якої є не менше двох третин молоді люди, яка має на меті організацію та проведення молодіжної роботи. За оцінками, 10% молодих людей належать до молодіжних асоціацій. Участь молоді та досягнення цілей регіону підтримують молодіжні організації, орієнтовані на національну оборону – Home Daughters (Kodutütred) та Young Eagles (Noored Kotkad), які у 2019 році запропонували заходи для щонайменше 8000 молодих людей. Також важливою є волонтерська робота молоді – 69% молодих людей у віці 17–26 років взяли участь у волонтерській діяльності, що становить п'яту частину всіх волонтерів. Молодіжні консультативні ради, які надають міністерствам свій внесок у розробку політики або розглядають питання, які стосуються молоді, були створені для підтримки участі молоді на державному рівні. У Міністерстві освіти і науки та Міністерстві навколишнього середовища є молодіжні ради. Студентські ради, що діють по всій Естонії в навчальних закладах різних рівнів, також є важливим форматом участі [20]. Отже цей досвід може бути дуже корисним для нашої країни

Розглянемо досвід Швеції, там взагалі немає національного закону про молодь, однак у 2010 році Парламент країни ухвалив, що всі закони, які стосуються

дітей та молоді віком до 18 років, мають бути сформульовані відповідно до Конвенції Організації Об'єднаних Націй про права дитини. У 2017 році уряд Швеції вирішив внести до Ради щодо законодавства пропозицію щодо включення Конвенції про права дитини (КПР) у шведське законодавство. Закон набрав чинності 1 січня 2020 року. У країні прийнято кілька законодавчих актів, що зачіпають потреби та права молоді:

1. Закон про підтримку та обслуговування осіб з певними функціональними порушеннями (LSS); 2. Закон про іноземців (Utlänningslagen); 3. Закон про турботу про молодих людей (Lag med särskilda bestämmelser om vård av unga) 4. Закон про освіту (Сколаген); 5. Закон про вищу освіту (Högskolelag); 6. Кодекс батьків (Föräldrabalken); 7. Закон про соціальні послуги (Socialtjänstlagen).

Метою молодіжної політики Швеції являється те що молоді люди повинні мати доступ до доступних умов життя, можливість формувати своє життя та впливати на розвиток суспільства.

Пріоритетами молодіжної політики Швеції у 2021 році є:

- поліпшення психічного здоров'я молодих людей;
- надання доступу до змістовних занять у вільний час для всіх молодих людей;
- залучення всіх молодих людей до соціальних проблем;
- соціальна інтеграція молодих людей та вихід на ринок праці.

Державна фінансова підтримка переважно спрямовується національним молодіжним організаціям, орієнтованим на дозвілля. Ця підтримка спрямована на заохочення стимулювання дозвілля, демократії, недискримінації та гендерної рівності. Принаймні 60% учасників мають бути віком від 16 до 29 років, щоб асоціація отримувала державні кошти; близько половини молодих людей у Швеції є членами асоціації [21] .

Оновлену програму дій Уряду було прийнято у березні 2021 року, включає 100 державних ініціатив у рамках чотирьох пріоритетів. Пріоритетами є психічний добробут молодих людей, соціальна інтеграція та залучення молоді до ринку праці, значуща дозвілля для всієї молоді та участь молодих людей у житті суспільства. За

даними Північного центру благополуччя та соціальних питань, молоді люди стикаються з проблемами психічного здоров'я, що стосуються роботи, зайнятості, освіти, житла, приватної економіки та життя в цілому. Раннє виявлення проблем психічного здоров'я та раннє втручання є пріоритетними областями психічного здоров'я дітей та молоді, коли майже кожна п'ята шведська дитина у віці від 10 до 18 років бореться з проблемами психічного здоров'я, заходи щодо вирішення проблем психічного здоров'я в школах вкрай необхідні [22].

У Швеції молодіжну політику здійснюють значною мірою муніципалітети. Як зазначають вчені, в принципі, децентралізація дозволяє місцевій владі проводити більш ефективну політику, адаптовану до місцевих умов та індивідуальних потреб, але муніципалітети Швеції суттєво відрізняються за своїми умовами та ресурсами для підтримки молодих людей у переході від навчання до роботи [23]. Аналіз, проведений Л.М. Лундаль та Дж. Олофссон показав, що існує невідповідно великий рівень відмінності між регіонами та муніципалітетами з точки зору їх сфер діяльності та якості підтримки, яку вони надають кинутим і молодим безробітним. Таким чином, молоді люди з великих муніципалітетів соціально захищені, і дана проблема вимагає рішень з боку уряду Швеції. З вище сказаного можемо сказати, що Швеція має на увазі у стратегії молодіжної політики вирішення соціальних та психологічних проблем молоді.

У Великобританії діє програма Positive for youth, яка виступає як інструмент національної молодіжної політики. Молодіжна політика у Великобританії – це сфера, яку очолює урядовий Департамент з питань цифрових технологій, культури, медіа та спорту. Для реалізації регіональної молодіжної політики розроблено самостійні стратегії та програми в Уельсі, Шотландії та Північній Ірландії. У Великій Британії вікові рамки молоді дещо відрізняються від інших країн. Європи: 13-19 років, але в ряді документів допускаються рамки до 29 років включно, маючи на увазі «молодих дорослих» (young adults) [24]. Основні програми розроблені урядом Великобританії щодо реалізації національної молодіжної політики розроблені ще 1992 У табл. 2.4 представлені основні програми, розроблені Урядом Великобританії щодо реалізації національної молодіжної політики.

Таблиця 2.4

Основні програми реалізації національної молодіжної політики Великої Британії

№	Назва	Основні положення
1	«Сприяння молоді у реалізації її потенціалу»	Передбачає роботу за такими основними напрямками: покращення системи освіти, профілактика злочинних проявів у молодіжному середовищі, створення умов для працевлаштування молоді, робота молодіжних рад, покращення охорони здоров'я.
2	"Новий курс для молодих людей" „New Deal for Young People”	Мета програми – мінімізувати кількість безробіття серед молоді Британії шляхом проведення консультацій щодо профорієнтації молодих людей з урахуванням особливостей, інтересів та переваг.
3	«Молодіжний контракт»	Спрямована на збільшення робочих місць для молоді та надання стажувань
4	Добровільна служба суспільству Community Service Volunteers, CSV	Програма реалізується в рамках «Загальнонаціональної концепції молодіжної громадської діяльності» Великобританії, спрямована на залучення молоді до добровільної діяльності, захисту довкілля тощо.
5	"Програми доступного житла" ("Affordable Homes Programmes") "Допомога при купівлі житла" ("Help to buy")	Програми, спрямовані на допомогу молодим людям у забезпеченні житлом
6	"Думай" ("Think"), "Запобігання" ("Prevent"), "Дій зараз", ("Act now")	Програми, спрямовані на боротьбу з екстремізмом, расизмом, ксенофобією, захистом прав людини.

Джерело: узагальнено автором [25]

Для збереження та збільшення людського капіталу в особі молоді необхідно в першу чергу вести системну роботу з моделювання привабливості соціальної, культурної, освітньої сфер країни. Так, ефективна реалізація державної молодіжної політики набуває важливого значення з метою підвищення міграційної привабливості країни.

Одним із найкращих прикладів створення міграційної привабливості країни для молодих громадян виступає Польща, вона найбільше приваблює людей освітою. У законодавстві Польщі відсутнє трактування поняття «молодь» та вікові категорії цієї соціальної групи також не уточнюється. Насамперед, саме потреби

молодих людей лягають в основу державної стратегії розвитку молоді Польщі . У країні на національному рівні відсутнє міністерство чи інше відомство, яке займається державною молодіжною політикою. Однак у профільних міністерствах існують відділи, управління, сфера діяльності яких включає виявлення і захист підростаючого покоління.

«Державна стратегія для молоді на 2003-2012» (Strategia Państwa dla Młodzieży na lata 2003-2012) (Стратегія), підготовлена до вступу Польщі в ЄС, залишається єдиним документом, який визначає розвиток і напрями польської молодіжної політики [26]. У 2018-2019 роках Асоціація створення Молодіжної ради Республіки Польща разом із 600 молодими людьми з Польщі розробила документ «Припущення для Національної молодіжної стратегії на 2020-2030 роки» . Серед ключових напрямів молодіжної політики у Польщі: соціальна допомога; освіта; боротьба з безробіттям; працевлаштування; державний соціальний захист; протидія алкоголізму, наркоманії та злочинності; захист дітей у неблагополучних сім'ях [27, с. 75]. Для здійснення дій держави відносно молоді у зазначених аспектах необхідна домовленість з молодими людьми. Тому було важливо скликати Польську раду молодіжних організацій, збільшити кількість організацій, що входять до її складу, та консультуватися з молодими людьми на всіх рівнях реалізації програми.

Освіта є найбільш вагомим прикладом, на даний момент у Польщі 50% населення мають вищу освіту, а 80% молодих людей є студентами. Перші дві вищі освіти можна отримати безкоштовно, але є певна кількість місць. Така політика сприяє подоланню безробіття серед молоді. Тому молоді люди починають навчання з 18-19 років та навчаються на одній спеціальності 5 років, а потім переходять на іншу. Молодь навчається до 26 років у ВНЗ, так як це являється вигідною пропозицією, вони не витрачають кошти на житло. Звичайно в сфері освіти є проблема, що кількість випускників трохи перевищує потреби ринку, але вищі навчальні заклади займаються працевлаштуванням студентів та випускників, постійно проводять ярмарки з провідними роботодавцями. До центру зайнятості молодь звертається лише з питань проходження безкоштовних курсів. Але

проблеми безробіття в країні майже нема, так як більша частина випускників або створюють власний бізнес, або працевлаштовуються за кордоном, так як університет також співпрацює з компаніями за межами Польщі. Безкоштовна вища освіта в Польщі може мати значний вплив на розвиток молодіжної політики в країні в наступних напрямках: по-перше, безкоштовна вища освіта допомагає створити більш рівні можливості для молоді. Це дозволяє молодим людям, незалежно від їхнього соціального статусу чи економічного становища, мати доступ до якісної освіти. Це сприяє зменшенню соціальної нерівності, відкриває нові можливості для реалізації потенціалу молоді та стимулює економічний розвиток країни шляхом підвищення освітніх стандартів молоді. Вища освіта дозволяє молодим людям отримати професійні знання та навички, які сприяють залученню іноземних інвестицій, розвитку інноваційних проектів та підвищенню конкурентоспроможності країни в глобальному економічному середовищі.

Отже за досвідом Європейських країн можна зробити висновки:

1. За прикладом Естонії можна зробити висновок що Естонія більше приділяє увагу громадянській активності та участі молоді, тобто участь молоді в них розвивають через молодіжні асоціації, групи участі, студентської ради та інші формати участі. Також це є одна з перших країн, яка зробила прорив у сфері молодіжної політики ще у 1990 роках.
2. Швеція надає більшу перевагу у сфері молодіжної політики соціальній та психологічній підтримці молоді, пріоритетами програми дії уряду, яка була прийнята у 2021 році є психічний добробут молодих людей, соціальна інтеграція та залучення молоді до ринку праці. Тобто дійсно бачимо, що підтримка більше на ці сфери розвитку молодіжної політики.
3. У Великобританії рамки молоді відрізняються від інших країн це 13-19 років, але в деяких документах є рамки до 29 років. Більшість програм, які розроблені для молоді сприяють багатьом сферам їх життя, таким як: забезпечення житла для молоді, збільшення робочих місць, та програмі яка спрямована на захист прав людини.

4. Освітні програми для молоді в Польщі являються яскравим прикладом для України, так як безкоштовна вища освіта стимулює соціальну інтеграцію молоді.

2.2 Державна молодіжна політика України в умовах європейської інтеграції

Ефективність молодіжної політики в Україні в умовах децентралізації значною мірою залежить лише від єдності та координації дій виконавчої влади, місцевого самоврядування та представництва молоді. Молоді повною мірою реалізувати свій потенціал виникне лише в тих випадках, коли є гарантія і створення сприятливих умов для повноцінної соціалізації та розвитку молоді в усіх сферах життя суспільства, інакше нереалізація цієї політики або її неадекватна реалізація сприяє виникненню значних і масштабних кризових явищ у молодіжному середовищі, які поступово будуть проявлятися в суспільстві в цілому. Ситуація, що зараз склалася в українському суспільстві, потребує суттєвих змін, шляхом яких реалізація стратегії політичного, соціально-економічного та культурного розвитку України відбуватиметься, в результаті: поступового запровадження заходів довгострокового характеру, які зможуть у майбутньому забезпечити підвищення рівня життя його населення та вдосконалення держави. Однак для цього необхідне втілення загальних умов, за якими відбувається поступова підготовка до наступного кроку перетворень. Крім того, молодь постає специфічною соціально-демографічною групою, яка посідає особливе місце в соціальній структурі суспільства і відіграє значну роль у суспільно-політичного та економічного життя держави, що це пов'язано зі специфікою цієї демографічної групи та можливостями змін цієї категорії населення в процесі соціалізації. Війна усій Україні триває вже понад півтора роки, тому не лише дорослі, а й молодь, у тому числі діти, докладають зусиль, щоб наблизити перемогу. Діти малюють і продають малюнки, займаються волонтерством, допомагають потребуючим сусідам і містянам, підтримують рідних і близьких, допомагають у ремонті зруйнованого житла, стежать за пересуванням ворожих військ, передають інформацію армії, підтримують і організовують патріотичні акції. Молодь

старшого віку захищає Батьківщину на фронті та допомагає в тилу, займається гуманітарними, правоохоронними та волонтерськими проектами.

Навіть через усі досягнення цієї сфері молодь стикається з дуже багатьма проблемами в суспільстві, за для їх визначення, було впроваджено дослідження, результати якого наведені нижче на рис. 2.2, в дослідженні прийняло участь 40 чоловік, які мали право обрати декілька варіантів.

Рис. 2.2 Актуальні проблеми молоді на сучасному етапі

Джерело: узагальнено автором [13].

За даними графіку можемо бачити, що Україна стикається з економічними викликами, які створюють нестабільне середовище та високий рівень безробіття, особливо серед молоді це вважають найбільшою проблемою майже 62,1% опитуваних. Можливості працевлаштування та кар'єрного зростання для молодих людей можуть бути обмежені через економічні труднощі. Кількість безробітних з числа молоді у віці 15-34 роки наведена у таблиці у додатку А

За даними таблиці можемо сказати, що кількість офіційно зареєстрованих безробітних в молодому віці за час війни дуже зменшилась, тому що дуже багато хто виїхав закордон і внаслідок цього їх зняли з обліку. Більша частина це були жінки тобто 78 %, вік яких з них 18-40 років, це найбільш продуктивний вік. Ця статистична інформація, що наведена не повністю може показувати ситуацію в

Україні, так як більшість молодих людей, які знаходяться на тимчасово окупованих територіях не відносяться до цих даних. Кількість безробітних чоловіків набагато зменшилися порівняно з 2022-м роком, так як більшість зараз вступила до лав ЗСУ та мобілізувались, а більшість не хоче бути мобілізованою, саме з цієї причини не стають на облік до служб [28]. Ми можемо перейняти досвід Великобританії у цьому плані. У Великобританії майже кожна молода людина має роботу, або після тривалого пошуку обов'язково її знаходить Програма New deal for young people (NDYP) була запущена в Великобританії в 1998 році як частина ініціативи "Молоді люди в дії" (YDA). Програма допомагає та відіграє важливу роль у тому щоб допомогти молодим людям, які не мають роботи вже довгий час знайти її та взаємодіяти з роботодавцями. Основна цільова аудиторія це люди від 18 до 25 років, які являються безробітними вже протягом 6 місяців та більше та отримують допомогу по безробіттю.

Програма NDYP складається з трьох основних компонентів: Індивідуальні угоди, тобто молоді люди, які беруть участь у програмі, працюють з індивідуальним наставником, щоб розробити план дій, спрямований на досягнення їхніх індивідуальних цілей [29, с. 2].

Підтримка на ринку праці - молодим людям надається підтримка, необхідна для пошуку роботи або навчання, включаючи допомогу в навичках пошуку роботи, резюме та інтерв'ю. Практика і стажування - молоді люди можуть брати участь у практиках і стажуваннях, щоб отримати досвід роботи.

У 2023 році програма NDYP продовжує бути важливою частиною британської політики зайнятості молоді. У 2022 році в програмі взяли участь понад 1,2 мільйона молодих людей. У 2022 році рівень безробіття серед молодих людей у Великобританії склав 10,4%, що нижче, ніж 11,1% у 2021 році. Також цю програму добре оцінили молоді люди. У 2022 році 82% молодих людей, які взяли участь у програмі, сказали, що вона допомогла їм знайти роботу або освіту.

Ще однією проблемою, якою вважають молодь на графіку вище є недостатня якість освіти. Незважаючи на те, що освітня система України поступово реформується, є незадоволення якістю освіти. Через недоліки системи освіти деякі

молоді люди в Україні можуть зіткнутися з проблемами невідповідності вимогам ринку праці, поганої підготовки до кар'єри та обмежених можливостей розвитку. За для того, щоб дослідити якість вищої освіти зробимо SWOT-аналіз який узагальнений нижче у таблиці 2.2

Таблиця 2.2

SWOT- аналіз вищої освіти в Україні

Сильні сторони	Слабкі сторони
<p>Процедури вступу є прозорими.</p> <p>Достатня кількість споруд, які підходять для освітнього процесу.</p> <p>Стандарти вищої освіти та освітнє законодавства є сучасними.</p> <p>Є великий вибір освітніх програм різних типів та різного спрямування.</p> <p>Дуже багато закладів вищої освіти, які орієнтовані на забезпечення вищої освіти на масовому рівні. Середня вартість освітніх послуг.</p>	<p>Дуже маленький рівень фінансування системи вищої освіти.</p> <p>Компетентності здобуті під час навчання не відповідають вимогам роботодавців.</p> <p>Освітній простір, дослідницька інфраструктура та навчальне обладнання є застарілими.</p> <p>Дуже обмежені можливості для осіб з інвалідністю та осіб засобом освітніми потребами.</p> <p>У здобувачів в закладах вищої освіти є дуже погана та слабка практична підготовка.</p> <p>Багато дублювань спеціальностей у профілях з підготовки фахівців у закладах вищої освіти.</p> <p>Нема моніторингу з працевлаштування випускників закладів вищої освіти.</p>
Можливості	Загрози
<p>Зараз інтегрується до Європейського освітнього простору.</p> <p>Розвивається у сфері ІТ індустрії та цифровізації.</p> <p>Освітній процес є відкритим та доступним</p> <p>Університети дають усвідомлення необхідності здобуття вищої освіти протягом життя</p>	<p>Демографічна ситуація в країні є несприятливою.</p> <p>Більшість заступників приваблює освіта ЄС та працевлаштування у європейських країнах.</p> <p>Не всі мають фінансові можливості за для здобуття вищої освіти.</p> <p>Воєнно-політична ситуація в Україні.</p> <p>Дуже довгий час відсутня програмні документи державного рівня у сфері вищої освіти.</p> <p>Конкуренція у вищій освіті дуже сильно за рахунок глобалізації.</p>

Джерело: розроблено автором.

У цьому дослідженні, проведеному з метою виявлення сильних і слабких сторін, а також можливостей та загроз вищої освіти для молоді в Україні отримано такі теоретичні та практичні результати.

По-перше, показано, що освіта України зараз інтегрується до Європейського освітнього простору.

По-друге, розглянуто деякі теоретичні особливості формування вищої освіти зараз, те що освіта не має достатнього рівня до Європейського.

По-третє, проведено SWOT-аналіз вищої освіти в Україні, виявлено сильні та слабкі сторони освітнього середовища, а також можливості та загрози зовнішнього середовища, які можуть виникнути, якщо не буде якихось зрушень з однієї точки.

Україна має не тільки сильні сторони, але й ще дуже багато загроз та недоліків, одна з проблем є фінансова неспроможність здобуття вищої освіти, в Україні виділяється дуже мала кількість бюджетних місць на вступників також проблемою є те, що не багато університетів стежать чи можуть працевлаштуватись студенти чи ні. Цю проблему можливо вирішити перейнявши досвід у Польщі. Там щоб здобути вищу освіту, потрібно вчитися 5 років, а потім можна піти на другу вищу і це все безкоштовно. Після закінчення цього терміну студент набирається досвіду, який дозволяє йому працевлаштуватись на бажану роботу, а також за рахунок стипендії та пільг, які він отримує під час навчання, він має можливість влаштуватись у житті, придбати житло та накопичити трохи на життя. Цей досвід може й перейняти Україна, адже це забезпечить подолання безробіття в країні та недоступність освіти. Також ще одна проблема це те що в молоді нема можливості приймати участь у розвитку громад, міст або країни. Ця проблема зараз є найактуальнішою в Україні у сфері молодіжної політики, молодь хоче правовільно висловлювати свої погляди у питаннях, що стосуються догляду, захисту чи добробуту сфері соціальні послуги, охорона здоров'я, освіти, безпеки, та впливати, тобто покращувати ці сфери [30]. Молоде покоління є найбільш творчою силою, яка забезпечує підтримку модернізації держави та активно бере участь у реалізації та досягненні заявлених владою цілей щодо створення нового технологічного

суспільства. Значну роль у реалізації інноваційної політики відіграє молодь. З віком ця соціальна група, порівняно з іншими, є найбільш сприйнятливою до інновацій. Вона частіше готова ризикувати в умовах невизначеності, до речі, цей тренд, як модель поведінки молоді, дотримується в багатьох країнах світу. Безперечно, молоде покоління має переваги порівняно з іншими соціальними групами: воно легше пристосовується до мінливого середовища, має високий рівень мобільності, є активним. Досвід останніх десятиліть переконливо доводить, що сталий розвиток демонструють ті суспільства, які були здатні накопичувати та забезпечувати ефективне використання інтелектуальних ресурсів та інноваційного потенціалу, основним носієм якого є молоде покоління. Тому одним із важливих завдань державного будівництва є забезпечення належних умов для всебічного розкриття потенціалу молоді, їх повноцінна участь у всіх сферах суспільного життя

Отже для того щоб задовольнити потреби молоді та позбутися проблем, що в них зараз є. Держава повинна вдосконалити молодіжну політику у таких сферах, як освіта, зайнятість населення, та участь молоді у процесах державотворення. За для цього можливо перейняти досвід інших країн у цій сфері та запровадити такі заходи як: покращення якості освіти, та зменшення вартості навчання, за для здійснення освітнього процесу більшої кількості висококваліфікованих фахівців у тій чи іншій сфері. Збільшити програми для молоді з запрошенням роботодавців, які в подальшому можуть взяти студентів собі на роботу. Запровадження програми яка полягає в тому, що молодим людям надається підтримка, необхідна для пошуку роботи або навчання, включаючи допомогу в навичках пошуку роботи, резюме та інтерв'ю. Забезпечити належні умови для всебічного розкриття потенціалу молоді, їх повноцінна участь у всіх сферах суспільного життя.

РОЗДІЛ 3. НАПРЯМИ УДОСКОНАЛЕННЯ ДЕРЖАВНОЇ МОЛОДІЖНОЇ ПОЛІТИКИ УКРАЇНИ

Молодь є не лише усталеною віковою категорією суспільства, а й стратегічним ресурсом суспільства, здатним створювати та стимулювати інноваційний розвиток, створювати матеріальні та інтелектуальні ресурси. Слід зазначити, що молоді люди мають долати різноманітні проблеми та труднощі на життєвому шляху – це стратегічний ресурс для довгострокового розвитку країни.

Державна молодіжна політика – це всеохоплююча концепція, яка об'єднує численні ідеї та пропозиції, що надходять від органів влади з метою створення найбільш сприятливих соціально-економічних умов для сучасної молоді. Реалізується за такими напрямками: надання допомоги молодіжному загалу в соціальній сфері, створення умов для її патріотичного виховання та громадянського становлення, запобігання правопорушенням, девіантній поведінці молоді, розвиток молодіжної кадрової політики, сприяння професійній, науковій та громадській сферах, а також розвитку свого лідерського потенціалу. Крім того, найважливішими векторами є створення в країні та регіоні ідеальних умов і можливостей для ефективної соціалізації та особистісного розвитку молодого покоління, що призведе до розвитку його потенціалу.

Першочерговим показником ефективності молодіжної політики держави є збільшення кількості молодих людей, мотивованих до позитивних дій; вони поділяють загальнолюдські релігійні цінності, мають здорову фізичну конституцію, займаються фізичною культурою і спортом, не мають вад, готові захищати свою країну та робити все для процвітання.

На попри такі показники ефективності рівень молодіжної політики не є досить високим, та потребує удосконалення.

В листопаді 2023 року було проведено дослідження Комітетом Верховної Ради з питань молоді і спорту, за для аналізу ефективності закону, який ухвалили 27 квітня 2021 року «Про основні засади молодіжної політики», де участь прийняло більше 13000 молодих людей, віком від 14 до 35 це були, молодь, школярі, студенти, молодіжні працівники та органи місцевого самоврядування. Це

опитування показало, що в Законі та його реалізації є низка проблем таких як: молодіжні програми та фонд недостатньо профінансований та погано функціонує; системний підхід до роботи з молоддю у містах відсутній; проблеми з кадрами; відсутня можливість молоді створювати, або розвивати власний бізнес; потрібно запровадити заходи за для підтримки молоді, яка постраждала від агресії зі сторони росії [32]

Нещодавно на молодіжному форумі, присвяченому до дня молоді, де виступав Володимир Зеленський, було сповіщено про декілька можливостей для молоді, про впровадження таких державних програми як:

1. Є-оселя, вже існуюча програма, в ній буде передбачено, для молодих українців і українок віком до 25 років зменшення першого внеску до 10%, в серпні місяці ці зміни вже були прийняті в постанові Кабінету Міністрів №939. Це дійсно хороша іпотечна програма в ній передбачено 3% річних для військових, лікарів, вчителів, правоохоронців, та 7% річних для інших категорій.

2. Нова програма грантів на власну справу для українців і українок віком до 25 років на створення, або розвиток свого власного малого бізнесу. На перші проекти буде передбачено гранти у сумі 150 000.

3. Освітні гранти, з вересня місяця запрацювала вже програма підтримки абітурієнтів. Державний грант — це можливість для вступників, які здобуватимуть першу вищу освіту за контрактом отримати від 15 тисяч грн і більше на рік для покриття частини вартості навчання

Однією з проблем в законі було те, що молоді люди не мають можливості створювати, або розвивати власний бізнес, цю проблему можливо вирішити за допомогою грантової програми для підтримки молоді, яка ініційована державою для відкриття власної справи, вона є дуже перспективною, та має можливість на своє існування.

Один із найперспективніших напрямків молодіжної та економічної політики є розвиток молодіжного підприємства. Однак, зважаючи на труднощі та ризики пов'язані з війною цей процес наразі просувається дуже повільно. Однією з проблем з якою стикнулася молодь це відсутність стартового капіталу. Нещодавно

було проведено опитування де прийняло участь 1415 молодих людей віком від 14 до 35 років , в рамках програми «Молодь, як провідник української національної ідентичності» дослідили питання напряду пов'язані з молоддю. Одним з питань було: «Які основні причини перешкоджають Вам почати власний бізнес» результати опитування наведенні нижче на рис. 3.1

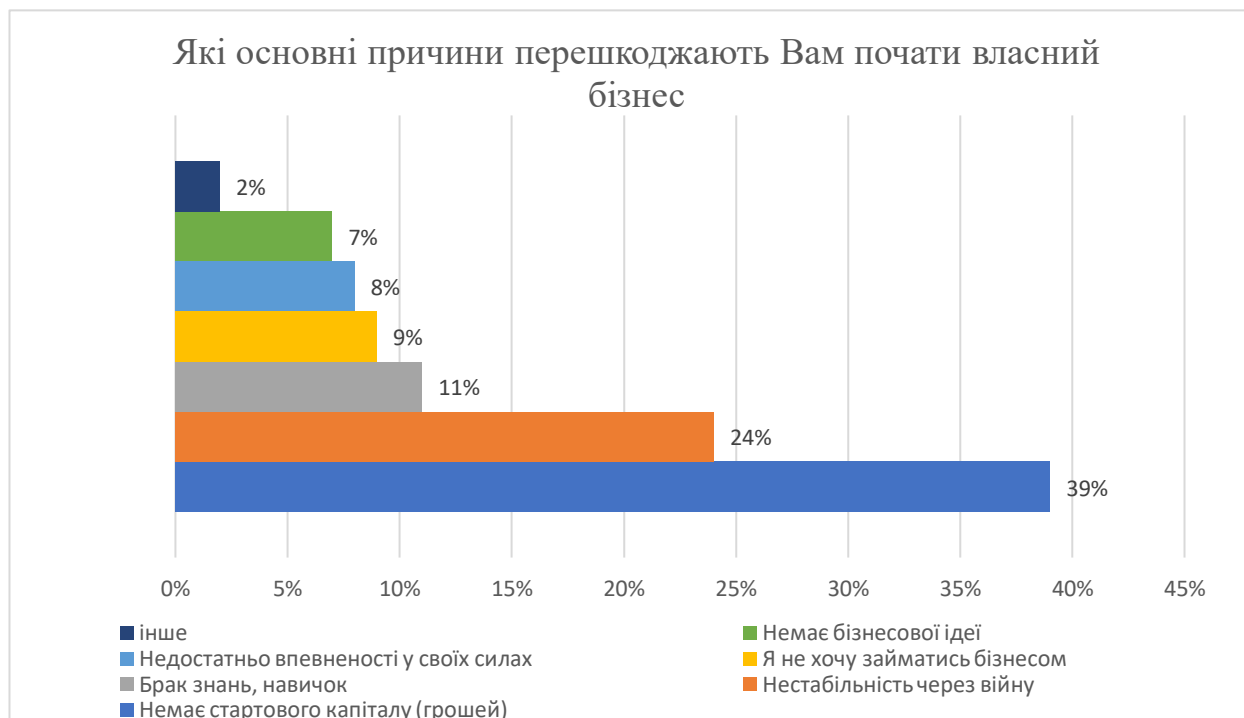

Рис.3.1 Які основні причини перешкоджають Вам почати власний бізнес

Джерело: узагальнено автором [33].

За даними, що бачимо, можемо сказати, що однією з основних причин які перешкоджають відкрити власний бізнес є відсутність власного капіталу це майже 39% опитуваних, а ще 24% причиною вважають нестабільність через війну.

Тому Програма є доцільною, але в молоді знижується якийсь інтерес для заснування бізнесу через такі проблеми, як: знання та навички для відкриття власної справи мають дуже низький рівень; бракує фінансових або навчальних ресурсів, доступних для молоді; підприємницька культура серед молоді є відсталою[34]. Для вирішення цих питань можна запропонувати такий комплекс заходів, що наведений нижче на рис 3.2

Рис. 3.2 Заходи, що сприяють реалізації молодіжного підприємництва

Джерело: узагальнено автором [35; 36; 37, с.39; 38, с.360]

Молодіжне підприємництво має бути в фокусі уваги всіх державних структур, адже воно відіграє ключову роль у формуванні середнього класу бізнесу, створює робочі місця для молоді та закладає основи соціально-економічної стабільності. Розвиток підприємництва серед молоді безперечно може стати основою для інноваційного та цифрового прогресу в містах і країні загалом.

Ще однією важливою проблемою є те, що зараз молодь, яка постраждала від

військової агресії дуже потребує уваги, як психологічної, так і фізичної. В законі, який був створений у 2021 році, і в плануванні дій, щодо роботи з молоддю, цьому питанню не було приділено уваги, отже воно зараз стоїть на першому плані.

Початок повномасштабної війни посприяв появі дуже багатьох людських втрат, таких як внутрішнє переміщення жителів, як у межах країни, так і за її кордонами, та викликало примусову депортацію українців до росії

Зараз під час війни молодь, яка тільки навчається, починає пошуки роботи, або будує сім'ю потребує найбільшої підтримки до адаптації. Звичне життя та діяльність молодих людей повністю або кардинально змінилось унаслідок повномасштабного вторгнення. Але в цей же час вони почали об'єднуватись та включатись у волонтерську діяльність, надавати допомогу військовим та всім іншим постраждалим від війни, також вступати до ЗСУ.

Для того, щоб надати молоді необхідну підтримку, сприяти розкриттю її здібностей та активно залучити до відновлення країни і процесів ухвалення рішень на локальному рівні, вкрай важливо вчасно виявити їхні потреби, побажання та оцінити їхню загальну ситуацію.

У перший рік повномасштабної війни За даними Екс- заступника міністра молоді та спорту Марини Попатенко в Україні близько 2 млн молоді були вимушені переїхати з небезпечних територій на більш безпечні в Україні (тобто є ВПО), ще 2 млн виїхали за межі України [39].

Зараз усі внутрішньо переміщенні особи стикаються з проблемними питаннями, які стикаються на їх життєвому шляху. На прикладі Львівської області та її територіальних громад у вересні 2023 року було досліджено важливі питання з якими стикається молодь з числа ВПО, в дослідженні взяли участь 102 молоді людини віком 18-35 років, з його результатами можна ознайомитись нижче на рис. 3.3

Як бачимо, найбільшими болючими стала такі питаннями, як забезпечення житлом, майже 48%, підтримка талановитої молоді 36,3%, також важливим питанням вважають працевлаштування молоді 24,5 %, це свідчить, що потрібно розробити заходи та допомогти молоді адаптуватись до нових умов.

Рис. 3.3 З якими питаннями стикається молодь ВПО зараз

Джерело: узагальнено автором [40].

Тому державі необхідно запровадити заходи, що сприяють допомозі молоді з числа внутрішньо переміщених осіб, такими заходами можуть бути:

1. Потрібно розробити комплексну програму, яка буде допомагати молодим людям працевлаштуватися, та інтегруватись на новому місці проживання, психологічна допомога, та розвиватися у сфері громадської активності.

2. Молодь ВПО, повинна мати право голосу, та можливість прийняття рішень, висловлювати свої думки, впливати на розробку політики, яка безпосередньо стосується їх життя та майбутнього

3. Інформувати людей про ті проблеми з якими стикається молодь з числа ВПО, проводячи інформаційні компанії, тренінги, семінари.

4. Створити можливість молоді бути прийнятим у середовищі, забезпечити рівний доступ до освіти, робочих місць, житла та соціальних послуг, за для інтеграції їх у суспільство.

Зараз великою проблемою також є інтеграція молоді в соціальне та політичне життя країни. Як відомо в світі у виборчих системах наявні певні квоти, які

призначені для молодих громадян. Формат квот може бути різним та варіюватись залежно від політичного устрою та виборчих процедур кожної держави, а також від її соціокультурного контексту та рівня політичної обізнаності населення. Головним видами квот виділяють такі дві:

1. На законодавчому рівні, вони є закріпленими в на державному рівні в законодавстві та в конституції.
2. Добровільні, тобто ті які політичні партії мають право самостійно встановлювати та застосовувати.

Квоти на законодавчому рівні: уряд має право вибору типу квот, що найбільше відповідають до їхніх владних структур задля того, щоб досягти відповідного паритету в оптимальних обставинах. Впровадити ці квоти можливо через різні правові механізми: за допомогою внесення змін до конституції країни, або на законодавчому рівні через систему прийняття законів. Найбільш широко використовується цей вид обов'язкових квот в країнах латинської Америки. Перевагою того, що квоти встановлюються, є гарантування рівних умов для всіх політичних партій в країні, також обов'язковість того, що квоти виконуються підкріплюються санкціями. Досвід держав, які застосовують квоти залежить від особливостей політичної чи виборчої системи. Зазвичай квоти встановлюються на місцевому, регіональному та національному рівні [40] .

Добровільні квоти: являють інструмент, який дозволяє політичним партіям у свої документах, таких, як статuti, стратегії та внутрішні запроваджувати квоти для молоді.

Мотивація, щоб ввести такі квоти може варіюватись від бажання здобути прихильність виборців до підвищення політичної свідомості, забезпечення рівного представництва або реалізації власних цілей.

Важливо зазначити, що у випадку недотримання добровільних квот, офіційні санкції не застосовуються. Основним засобом регулювання є внутрішній тиск і критика з боку електорату (виборців). Таку систему квот більш широко використовують, та вона в пріоритеті у скандинавських країн [41] . Також можна сказати, що добровільні та законодавчі квоти не виключають одна одну та можуть

успішно поєднуватися, що сприяє швидшому та легшому досягненню рівності. Загалом в світі використовують такі квоти, як гендерні, вони є вже більш дослідженими, але квоти для молоді, також називають «квота для новачків» це порівняно нове поняття в політичній та виборчій системі. Ряд країн вже впровадили «квоти для новачків», при їх розподілі використовують три основних підходи.

Першим підходом виступає так звані «заброньовані місця», що забезпечить для молоді присутність в парламенті. Але навіть, якщо порівняти ці місця з загальною чисельністю депутатів, то відсоток молодих людей все одно залишається дуже малим. Часто такі зарезервовані місця включають квоти, які підпадають під жінок.

Підхід другий передбачає те, що усі політичні партії законодавчо зобов'язані включити молодь в свої списки (законодавчі квоти).

Третій підхід базується на внутрішньопартійних квотах, тут спостерігається найбільший відсоток молодіжних квот, але немає точного забезпечення того, що ці молоді кандидати точно будуть у парламенті, оскільки не всі партії, які запроваджують ці квоти отримують достатню підтримку на виборах [40, 41].

З огляду на розвиток роботи щодо активної участі молоді в діяльності політичних партій та виборчих процесах, є сенс ініціювати законодавчі зміни для запровадження молодіжних квот на виборах в Україні.

На прикладі ЗеМолодіжки молодіжного крила від партії слуга народу можна сказати, що по трохи цей напрям розвивається, молодь починає все активніше включатись в політичні процеси.

вона має значний потенціал суттєво впливати на залучення молоді до політичного життя країни. ЗеМолодіжка вже робить значний внесок у процес залучення молоді до політичної та соціальної активності, виступаючи як місток між молодим поколінням та державними інститутами. Її діяльність спрямована на підвищення політичної свідомості серед молоді через організацію освітніх програм, форумів, тренінгів та обговорень, що стимулюють молодих людей до активної участі в суспільному житті. Це створює платформу для молодих лідерів, які можуть висловлювати свої думки, обговорювати важливі соціальні питання і

впливати на прийняття рішень на місцевому та національному рівнях.

Одним із ключових напрямів, де ЗеМолодіжка може відіграти вирішальну роль у майбутньому, є просування ідеї впровадження молодіжних квот в Україні. Цей процес можна розділити на кілька етапів. Першим кроком може бути активне лобіювання та інформаційна кампанія, спрямована на роз'яснення важливості рівного представництва молоді у виборчих органах. За допомогою своєї медійної присутності та впливу на молодіжні групи, ЗеМолодіжка може мобілізувати підтримку серед молодих виборців та спільнот для ідеї запровадження квот.

Також ЗеМолодіжка має можливість працювати з політичними партіями, мотивуючи їх до впровадження добровільних молодіжних квот у своїх внутрішніх регламентах. Це може бути ефективним інструментом, особливо в умовах, коли партії прагнуть залучити більше молодих виборців. Добровільні квоти можуть стимулювати партії включати більше молодих кандидатів у свої виборчі списки, що не лише підвищить представництво молоді, але й додасть нової енергії та креативності до партійних програм.

Ще однією важливою перспективою для ЗеМолодіжки є участь у процесі підготовки та подання законодавчих ініціатив щодо впровадження обов'язкових молодіжних квот на виборах. Ці квоти можуть бути закріплені на законодавчому рівні, що гарантуватиме молоді певний відсоток місць у представницьких органах влади, від місцевих рад до парламенту. Успішне впровадження таких квот допоможе забезпечити систематичну участь молоді в політичних процесах, що, у свою чергу, сприятиме оновленню політичної еліти країни та розвитку демократичних інститутів.

Одним з ключових елементів, створення дієвої молодіжної політики є активна участь молоді у її розробці, тому що саме молоді люди найкраще знають свої проблеми та можуть запропонувати ефективні рішення щодо їх подолання.

Я вважаю, найрезультативнішим підходом до розвитку молодіжної політики нині є модель, що уникає ієрархічних структур інституційного управління, які призводять до надмірної регламентації, бюрократизму та неефективних, відірваних від реальності інструментів і заходів втілення державної молодіжної політики.

Ця модель у взаєминах держави з молодими людьми має на увазі постійну увагу державних органів до потреб молоді та залучення молодих людей до специфічних видів діяльності шляхом стимулювання їхніх громадських ініціатив.

Взаємодія держави та молоді, побудована на принципах мережевої співпраці, сприяє вихованню справжніх лідерів з-поміж молоді, ефективному використанню менторства, залученню ширшого кола молодих людей до активної участі у суспільних трансформаціях.

Такий підхід мінімізує недоліки централізації та ризики формального ставлення з боку державних структур, розширюючи можливості для самоорганізації та вільного вираження інтересів молоді.

Практика підтверджує ефективність реалізації різноманітних молодіжних проєктів (галузевих, відомчих, територіальних тощо) на засадах справжньої партнерської взаємодії між молодими людьми та представниками органів влади.

Це все сприяє розширенню можливостей для творчої самореалізації молоді, вільному прояву її соціальної та громадянської активності, ефективному втіленню її цінностей та життєвих пріоритетів.

Отже, перехід до нової державної стратегії має ґрунтуватися на постійному аналізі як позитивних досягнень, так і проблемних аспектів молодіжної політики, що допоможе краще зрозуміти зміни, які відбуваються в житті молоді [42].

На практиці успішність такої стратегії залежить від системного підходу до формування державної молодіжної політики. Ця політика повинна бути орієнтована на активну участь молоді в політичному житті, представлення їхніх інтересів на різних рівнях влади, сприяння розвитку їхньої творчої енергії, формування довіри до їхніх поглядів і переконань, а також залучення молодих людей до реальних проєктів, що стосуються управління суспільними процесами.

Підводячи підсумок можемо сказати, що проаналізувавши основні проблеми закону «Про основні засади молодіжної політики можна запропонувати такі шляхи вирішення проблем: по-перше розвиток та впровадження програм, які вже зараз в активному процесі впровадження у влади "єОселя" та грантова підтримка

молодіжного підприємництва, це є позитивними кроками, але потребує комплексного підходу до розвитку молодіжного бізнесу, враховуючи проблеми з капіталом, знаннями та навичками, для цього потрібно розробити заходи, щодо розвитку навичок підприємства в молоді. Також однією з важливо підтримати молодь з числа ВПО, забезпечення її житлом, працевлаштуванням та інтеграцією в нових місцях проживання. Ще на перспективі стоїть залучення молоді до політичного життя шляхом впровадження молодіжних квот, та закріпити це на законодавчому рівні. ЗеМолодіжка може відіграти провідну роль у цьому процесі, лобіюючи ідею квот та мотивуючи політичні партії до їх впровадження. Молодіжна політика повинна розвиватись саме за допомогою молоді, за її активної участі у формуванні. Модель, що ґрунтується на мережевій взаємодії держави та молоді, сприятиме вихованню лідерів, розширенню можливостей для самоорганізації та ефективному втіленню молодіжних ініціатив.

ВИСНОВКИ ТА ПРОПОЗИЦІЇ

У науковій роботі досліджено та узагальнено теоретичні засади та інноваційні підходи до організації публічного діалогу та комунікації між органами державної влади та молодіжними об'єднаннями. У процесі вирішення наукової задачі в роботі одержані такі найбільш важливі наукові і практичні результати:

1. Після прийняття закону у 2021 році в Україні почалися тотальні зміни, та країна робить все за для молоді. Розвиваються усі три головних пункти закону, який було прийнято у 2021 році, такі пункти як: участь, молодіжна інфраструктура та фінансування. Також на сучасному етапі свого розвитку молодіжна політика в Україні має такі пріоритетні напрями: зайнятість молоді, здоровий спосіб життя, патріотичне виховання та залученість молоді до молодіжної політики і молодіжної роботи, які розвиваються, але маленькими кроками.

2. Аналізуючи процеси розвитку молодіжної політики в Україні у 21 столітті зрозуміло, що наша країна зрушила з мертвої точки. На прикладі ЗеМолодіжки можна сказати, що молодіжні крила сприяють розвитку молодіжної політики за допомогою залучення молоді до суспільного життя, проведення заходів, спрямованих на залучення молоді до суспільного життя, такі як молодіжні форуми, конференції, тренінги та інше. Також надається дуже багато грантів для розвитку потенціалу та проектів молоді, одним з яких є Європейський молодіжний фонд (EYF), який надає фінансову та освітню підтримку європейській молодіжній діяльності. Однією з ланок, якій приділили увагу є молодіжний працівник, він виступає як голос молоді перед урядом, громадськими організаціями та іншими зацікавленими сторонами. Це все сприяє розвитку молодіжної політики в Україні.

3. За досвідом країн Європи, та прикладом Естонії можна зробити висновок що Естонія більше приділяє увагу громадянській активності та участі молоді, тобто участь молоді в них розвивають через молодіжні асоціації, групи участі, студентської ради та інші формати участі. Також це є одна з перших країн, яка зробила прорив у сфері молодіжної політики ще у 1990 роках.

Швеція надає більшу перевагу у сфері молодіжної політики соціальній та

психологічній підтримці молоді, пріоритетами програми дії уряду, яка була прийнята у 2021 році є психічний добробут молодих людей, соціальна інтеграція та залучення молоді до ринку праці. Тобто дійсно бачимо, що підтримка більше на ці сфери розвитку молодіжної політики. У Великобританії рамки молоді відрізняються від інших країн це 13-19 років, але в деяких документах є рамки до 29 років. Більшість програм, які розроблені для молоді сприяють багатьом сферам їх життя, таким як: забезпечення житла для молоді, збільшення робочих місць, та програмі яка спрямована на захист прав людини. Освітні програми для молоді в Польщі являються яскравим прикладом для України, так як безкоштовна вища освіта стимулює соціальну інтеграцію молоді.

Покращення молодіжної політики в Україні може бути досягнуто шляхом впровадження різноманітних заходів та стратегій, спрямованих на підтримку та розвиток молоді в країні. Ось декілька ключових кроків, які можуть допомогти в цьому процесі: Забезпечення доступу молоді до якісної освіти є одним із основних компонентів покращення молодіжної політики. Необхідно вдосконалити систему освіти та забезпечити доступ до безкоштовної вищої освіти, а також розвивати позашкільну освіту та навички, які важливі для ринку праці. Створення робочих місць та підтримка молоді на ринку праці є важливими завданнями. Це може включати в себе програми стажування, підтримку молодих підприємців, та інші ініціативи, спрямовані на зменшення безробіття серед молоді. Сприяння участі молоді в політичному процесі та прийнятті рішень є важливим аспектом покращення молодіжної політики. Молодь є важливою складовою суспільством, і їх думки та голоси повинні бути враховані в політичних процесах. Сприяння участі молоді в політиці може включати можливість освіти, інформування, створення дій для активної участі, ініціативи з підтримки молодіжних організацій тощо. Це допомагає створенню більш репрезентативної та демократичної політики, а також розвиває активні громадянські навички серед молоді.

4. Проаналізувавши основні проблеми закону «Про основні засади молодіжної політики можна запропонувати такі шляхи вирішення проблем: по-перше розвиток та впровадження програм, які вже зараз в активному процесі

впровадження у влади "єОселя" та грантова підтримка молодіжного підприємництва, це є позитивними кроками, але потребує комплексного підходу до розвитку молодіжного бізнесу, враховуючи проблеми з капіталом, знаннями та навичками, для цього потрібно розробити заходи, щодо розвитку навичок підприємства в молоді. Також однією з важливо підтримати молодь з числа ВПО, забезпечення її житлом, працевлаштуванням та інтеграцією в нових місцях проживання. Ще на перспективі стоїть залучення молоді до політичного життя шляхом впровадження молодіжних квот, та закріпити це на законодавчому рівні. ЗеМолодіжка може відіграти провідну роль у цьому процесі, лобіюючи ідею квот та мотивуючи політичні партії до їх впровадження. Молодіжна політика повинна розвиватись саме за допомогою молоді, за її активної участі у формуванні. Модель, що ґрунтується на мережевій взаємодії держави та молоді, сприятиме вихованню лідерів, розширенню можливостей для самоорганізації та ефективному втіленню молодіжних ініціатив.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Драпушко Р. Г., Горінов П. В., Захаренко К. В., Міненко Є. С. Державна молодіжна політика України в умовах європейської інтеграції: виклики та можливості. Київ: Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Публічне управління та адміністрування. 2022. Т. 33 (72). № 4. С. 9. 2
2. Формування здорового способу життя. Навчально-методичні рекомендації / авт. кол.: Т. Андріученко, О. Вакуленко, В. Волков, Н. Дзюба, В. Коляда, Н. Комарова, І. Пеша, Н. Тілікіна (кер. авт. кол. О. Вакуленко). Київ: ДУ «Державний інститут сімейної та молодіжної політики», 2018. 100 с.
3. Topic two - The Convention on the Rights of the Child and the international legal framework on children's rights, URL: <https://www.unodc.org/e4j/zh/crime-prevention-criminal-justice/module-13/key-issues/2---the-convention-on-the-rights-of-the-child-and-the-international-legal-framework-on-childrens-rights.html>
4. Закон України, Про основні засади молодіжної політики, 2021, URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1414-20#Text>
5. Чисельність дітей та молоді в Україні, 2022, URL: <https://inmol.org/chyselnist-ditej-ta-molodi-v-ukraini/>
6. Про затвердження Порядку формування та діяльності Національної ради з питань молоді та внесення змін до деяких актів Кабінету Міністрів України, URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1011-2022-%D0%BF>
7. Наскільки молодь обізнана про молодіжні ради? 2022 р. URL: <https://ukraine.ureport.in/story/1313/>
8. Л. Кіндрат Н. Дзюба, Дослідження потреб і викликів молодіжних центрів України різної форми власності місцевого, обласного та національного рівнів, 2022 р, с. 7
9. Berliner Jugendzentren haben einen schweren Stand, 2020, URL: <https://www.rbb24.de/politik/beitrag/2020/07/unabhaengiges-jugendzentrum-jup-berlin-pankow-jugendarbeit.html>

10. Про роботу молодіжних центрів та просторів в умовах дії правового режиму воєнного стану, 2022 р. URL: <https://uvp.od.gov.ua/pro-robotu-molodizhnyh-tsentriv-ta-prostoriv-v-umovah-diyi-pravovogo-rezhymu-voennogo-stanu/>
11. Ірина Борзова: Створення Українського молодіжного фонду – важливий крок у фінансовій підтримці нашої молоді, 2023, URL: https://www.rada.gov.ua/news/news_kom/240801.html
12. Слуга Народу, газета, вересень 2023, Київ.
13. Молодіжна політика, опрос, URL: <https://forms.gle/QF7BZmLdEZJXnmYE8>
14. Співпраця з Україною у сфері молоді: пріоритети на 2023-2024 роки. URL: <https://www.coe.int/uk/web/kyiv/-/co-operation-with-ukraine-in-the-youth-policy-field-priorities-for-2023-2024>
15. 2023 Special call Ukraine, URL: <https://www.coe.int/en/web/european-youth-foundation/2023-special-call-ukraine>
16. Молодіжна робота: розпочато мапування освітніх практик закладів вищої освіти України, 2023, URL: <https://www.coe.int/uk/web/kyiv/-/youth-work-mapping-of-educational-practices-of-higher-education-institutions-of-ukraine>
17. Круглашов А., Сабадаш Н. Публічне управління у сфері молодіжної політики в умовах децентралізації та євроінтеграції України. Буковинський вісник державної служби та місцевого самоврядування. 2019. № 3–4. URL: <http://buk-visnyk.cv.ua/naukova-dumka/1492/>
18. Молодіжна робота: запитання та відповіді. Навчально-методичний посібник для фахівців, які працюють з молоддю. Київ: ДУ «Державний інститут сімейної та молодіжної політики», 2020. 84 с.
19. Молодіжна політика Естонії як практичний досвід для України <https://youthcenters.net.ua/molodigna-politika-estonii-yak-praktichniy-dosvid-dlya-ukraini/>
20. Youth Sector, Development Plan, 2021–2035, file:///C:/Users/%D0%90%D0%BD%D1%8F%20%D0%9A%D0%A3%D0%A0%D0%9E%D0%9F%D0%AF%D0%A2%D0%9D%D0%98%D0%9A/Downloads/ee_youth_sector_development_plan_2021-2035_en_0%20(2).pdf

21. Forkby T. Youth Policy and Participation in Sweden – a historical perspective. / In: The history of youth work in Europe - Volume 4 / [ed.] Marti Taru, Filip Coussée & Howard Williamson. - Strasbourg: Council of Europe Publishing, 2014. – 45-57 p.
22. Mona Sommer Mental health among youth in Sweden: Who is responsible? What is being done?. - Nordic Welfare Centre, 2019.
23. Lisbeth Lundahl, Jonas Olofsson Guarded transitions? Youth trajectories and school-to-work transition policies in Sweden // International Journal of Adolescence and Youth. – 2019. – № 19(1). – p. 19-34. – doi: 10.1080/02673843.2013.852593.
24. Youth policy: Doing it and getting it right. URL: <https://documents1.worldbank.org/curated/en/556251468128407787/ch9/additional/359990WDR0complete.pdf>
25. Griffin C. Representations of Youth: The Study of Youth and Adolescence in Britain and America. Oxford, Polity Press. 1993. 253 p.
26. Strategia Państwa dla Młodzieży na lata 2003-2012, Warszawa 2003.
27. Krivova A.L. Increase in the Migration Attractiveness As a Programme of the State Youth Policy in Poland // Contemporary Problems of Social Work. 2018. Vol. 4, № 2 (14). P. 74-79.
28. Молодіжний сегмент ринку праці України в період повномасштабної війни, 2023, URL: <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/molodizhnyy-sehment-rynku-pratsi-ukrayiny-v-period-povnomasshtabnoyi-viyny>
29. The New Deal for Young People (NDYP) Hannah Olle PhD Candidate, University of Sussex July, 2022
30. Supporting Children’s Participation in Decision Making: A Systematic Literature Review Exploring the Effectiveness of Participatory Processes The British Journal of Social Work, Volume 48, Issue 7, October 2018, Pages 1985–2002, URL: <https://doi.org/10.1093/bjsw/bcx142>

31. Молодіжний сегмент ринку праці України в період повномасштабної війни, 2023, URL: <https://niss.gov.ua/news/komentari-ekspertiv/molodizhnyy-sehment-rynku-pratsi-ukrayiny-v-period-povnomasshtabnoyi-viyny>
32. <https://komsport.rada.gov.ua/uploads/documents/33439.pdf>
33. Національне опитування молоді, URL: https://static1.squarespace.com/static/627a2e40fe005402b6dbb84a/t/66b9a9c544a1db23e7468c3c/1723443655647/UNITY+Youth+Poll+2024_UKR.pdf
34. Про Національну молодіжну стратегію до 2030 року, від 12.03.2021 № 94/2021, URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/94/2021#Text>
35. Молодіжне підприємництво –перспективний шанс для молодих спеціалістів (2023). Allref.com.ua. URL: https://allref.com.ua/uk/skachaty/Molodijne_pidpriyemnictvo_-_perspektivniiy_shans_dlya_molodih_specialistiv
36. На Львівщині започаткують масштабний проєкт із розвитку молодіжного підприємництва (2022). Mon.gov.ua, від 9.12.2022. URL: <https://mon.gov.ua/ua/news/na-lvivshini-zapochatkuyut-masshtabnij-proyekt-iz-rozvitku-molodizhnogo-pidpriyemnictva>
37. Давидюк Л.П., Шкварко А.О. (2019). Молодіжне підприємництво як прогресивна сила розвитку країни. Інфраструктура ринку, Вип.37. 37–42
38. Черевко К.Ю. (2019). Молодіжне підприємництво в розрізі законодавства України. Юридичний науковий електронний журнал, 6. 357–361
39. Молодь України: 2 млн за кордоном, 200 тис. боронять країну, URL: <https://i-visti.com/news/11937-molod-ukrayini-2-mln-za-kordonom-200-tis-boronyat-krayinu.html>
40. Новікова Є.А. Квоти: за та проти. Система цінностей сучасного суспільства. Серія Політичні науки, політологія. 2013. № 3 (43). С. 47-50.
41. Степанова Н. М. Досвід використання гендерних квот у країнах Західної Європи. Суспільні науки та сучасність. 1999. № 4. С. 185-196
42. Catalano R.F., Berglund M.L., Ryan J.A.M., Lonczak H.S., Hawkins J.D. Positive Youth Development in the United States: Research Findings on Evaluations

of Positive Youth Development Programs. *Prevention & Treatment*. 2002. Vol. 5. Is. 1. DOI: <https://doi.org/10.1037/1522-3736.5.1.515a>

ДОДАТКИ

Додаток А

**Чисельність та питома вага безробітних молодого віку,
станом на 1 серпня 2022- 2023 р. за віковими групами**

Вікова група	Чоловіки		Жінки	
	Тис.осіб	% від загальної кількості безробітних чоловіків	Тис.осіб	% від загальної кількості безробітних
2022 рік				
15-24	5,2	4,7	10,2	5,5
25-29	8,2	7,4	15,3	8,4
30-34	12,7	11,4	22,8	12,3
2023 рік				
15-24	1,3	4,2	4,4	5,4
25-29	1,6	5,1	5,8	7,2
30-34	2,8	8,9	9,3	11,6

Джерело: узагальнено автором [31]